



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın *Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM* tarafından Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Gülderen YARLI
Van Milletvekili

Van'da yapısal sorunların yarattığı mağduriyetler her geçen gün artarak yaşamı zorlaştırmaktadır. Van Su ve Kanalizasyon İdaresi (VASKİ) tarafından uygulanan yüksek zam oranları, sık sık yaşanan su kesintileri, fiilen abone olmayan yurttaşlara fatura gönderilmesi ve her ay düzenli olarak gelen yüksek fatura şikâyetleri kamuoyuna da yansımaktadır. Van merkez başta olmak üzere ilçe ve kırsal yerleşimlerin tamamında su sorunu kriz boyutuna ulaşmıştır.

İl genelinde uzun yıllardır çözülemeyen altyapı eksiklikleri, plansız kentleşme ve çevresel ihmaller nedeniyle yurttaşlar ciddi mağduriyetler yaşamaktadır. Merkez ilçeler ve kırsal mahalleler dâhil olmak üzere birçok yerleşim yerinde kanalizasyon ve atık su altyapısı bulunmamakta ya da mevcut sistemler eski ve yetersiz durumdadır. Atık suların arıtmadan dere yataklarına, tarım alanlarına ve yerleşim çevresine bırakıldığına ilişkin şikâyetler artmakta, bu durum çevre kirliliği ve halk sağlığı açısından ciddi riskler doğurmaktadır. Özellikle Erciş ilçesinde su, kanalizasyon ve çevre sağlığına ilişkin sorunlar halk sağlığını tehdit edecek boyutlara ulaşmıştır.

Erciş ilçesinin içme ve tarımsal su ihtiyacını karşılamak amacıyla inşa edilen Morgedik Barajı'nın bu sorunları çözeceği ifade edilmiş olmasına rağmen, barajın yapım sürecinde ve sonrasında ciddi ekolojik tahribat meydana geldiği, buna karşın ilçede su kesintilerinin devam ettiği, yağışlı havalarda musluklardan çamurlu ve kirli su aktığı belirtilmektedir. Tarafıma aktarılan bilgilere göre; Çelebibağ Mahallesi başta olmak üzere birçok mahallede Morgedik Barajı ve VASKİ kaynaklı içme suyu ve kanalizasyon altyapı sorunları sürmektedir. Morgedik Barajı'ndan Erciş'e gelen su hattının regülatör ile baraj arasındaki yaklaşık 8,9 kilometrelik kısmının açıkta olduğu, bunun hijyen ve güvenlik sorunlarına yol açtığı ve hattın kapalı sisteme alınması için Devlet Su İşleri tarafından acilen çalışma yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Bazı mahallelere sondaj kuyuları aracılığıyla su verildiği, bu nedenle elektrik kesintilerinde suyun da kesildiği aktarılmaktadır.

Öte yandan Çelebibağ Mahallesi başta olmak üzere birçok mahallede kanalizasyon altyapısının yetersiz olması nedeniyle atık sular sağlıklı şekilde bertaraf edilememekte; koku, çevre kirliliği ve hastalık riski ortaya çıkmaktadır. Mahalle sakinlerinin sorunlara ilişkin defalarca başvuruda bulunmasına rağmen kalıcı bir çözüm üretilmediği, benzer sorunların Van'ın kırsal mahallelerinde de yaygın olduğu belirtilmektedir. İl genelinde devam eden altyapı eksiklikleri yaşam kalitesini ciddi biçimde düşürmektedir.

Bu bağlamda;

1. Van il genelinde (merkez ve ilçeler dâhil) kanalizasyon altyapısı bulunmayan mahalle sayısı kaçtır? Bu mahallelerin ilçe bazında dağılımı nedir?
2. Van genelinde mevcut kanalizasyon sistemlerinin kaç kilometresi ekonomik ömrünü tamamlamıştır? Yenilenmesi gereken hatlara ilişkin bir envanter çalışması yapılmış mıdır?
3. Kanalizasyon altyapısı bulunmayan veya yetersiz olan yerleşimlerde atık sular hangi yöntemlerle bertaraf edilmektedir? Bu yöntemler çevre ve halk sağlığı açısından denetlenmekte midir?
4. Atık suların arıtılmadan dere yataklarına, göllere ve tarım alanlarına bırakıldığına dair Bakanlığınıza ulaşan şikâyet sayısı kaçtır? Bu şikâyetler üzerine hangi idari yaptırımlar uygulanmıştır?
5. Van'da kanalizasyon eksikliği nedeniyle yeraltı sularının ve içme suyu kaynaklarının kirlenmesine ilişkin Bakanlığınızca yapılmış analiz ve raporlar var mıdır?
6. Van'ın Erciş ilçesinde, özellikle Çelebibağ Mahallesi'nde yaşanan kanalizasyon ve altyapı sorunlarına ilişkin Bakanlığınızın yürüttüğü veya planladığı çalışmalar nelerdir? Planlanan bir proje ya da yapım aşamasında olan bir çalışma yoksa gerekçesi nedir?
7. İlçe genelinde altyapı yetersizliğinden kaynaklı koku ve halk sağlığı sorunları hakkında Bakanlığınıza ulaşan şikâyet sayısı kaçtır? Bu şikâyetler üzerine yapılan denetimler nelerdir?
8. Erciş ilçesinde içme suyu, kanalizasyon ve çevre altyapısına yönelik bütüncül bir iyileştirme projesi hazırlanmakta mıdır? Buna dair son 5 yılda yapılan çalışmalar nelerdir?
9. 2020–2025 yılları arasında Van ili için kanalizasyon ve atık su altyapısına ayrılan toplam bütçe ne kadardır? Bu bütçenin ne kadarı fiilen kullanılmıştır?

10. Kanalizasyon altyapısı yetersiz olduğu halde yeni yapılaşmaya izin verilen bölgelerle ilgili olarak kayyım dönemlerinde yerel yönetimler hakkında herhangi bir idari işlem yapılmış mıdır?
11. Kırsal mahallelerde fosseptik sistemlerinin denetimsiz ve sağlıksız şekilde kullanıldığı iddiaları Bakanlığınız denetimlerinde tespit edilmiş midir?
12. Van genelinde kanalizasyon ve atık su kaynaklı çevre kirliliğinin Van Gölü havzasına etkilerine ilişkin Bakanlığınızın yürüttüğü özel bir çalışma bulunmakta mıdır?
13. Yerel halkın kanalizasyon, atık su ve çevre sağlığı konularında bilinçlendirilmesine yönelik Bakanlığınız tarafından yürütölen sürekli bir eğitim veya bilgilendirme programı bulunmakta mıdır?
14. Van'ın genelinde kanalizasyon hatlarının, yağmur sularının taşıdığı toprak ve çamur nedeniyle sık sık tıkanmasına rağmen, VASKİ tarafından bu hatlarda düzenli ve periyodik temizlik çalışmalarının yapılmama gerekçesi nedir? Yapılan bir temizlik çalışması varsa hangi sıklıkla yapılmaktadır?